

KONTROLL AV KUNDENS IDENTITET MED IDENTITETSHANDLING I KUNDENS NÄRVARO

Om kontroll av kundens identitet föreskrivs i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), det vill säga den så kallade penningtvättslagen. Den i penningtvättslagen föreskrivna rapporteringsskyldiga aktören är skyldig att vid kontroll av kundens identitet förvissa sig om att den officiella identitetshandling som kunden uppvisar är äkta och giltig samt om att identitetshandlingen tillhör kunden. Detta dokument behandlar en situation där identiteten kontrolleras i kundens personliga närvaro.

I penningtvättslagen avses med kundidentifiering utredning av en kunds identitet på grundval av uppgifter som kunden tillhandahållit, och med kontroll av identiteten säkerställande av en kunds identitet utifrån handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa. Identifiering betyder till exempel en situation där kunden uppger sitt namn. Kontroll av identiteten åter betyder en åtgärd utifrån vilken man kan fastställa att kunden är den person som hen påstår sig vara. Kontroll av identiteten betyder till exempel en situation där den officiella handling som kunden uppvisar jämförs med kunden. I en situation där en annan person handlar för kundens räkning ska kundkontroll riktas till både kunden och representanten.

I 3 kap. 2 § i penningtvättslagen definieras de situationer där kontroll av identiteten enligt penningtvättslagen ska utföras. I 3 kap. 3 § i penningtvättslagen definieras de uppgifter som krävs för kundkontroll samt föreskrivs om bevarande av uppgifterna. Om man inte kan vidta de i kapitel 3 föreskrivna åtgärderna för kundkontroll får man inte etablera kundförhållanden, genomföra transaktioner eller upprätthålla affärsförhållanden enligt 3 kap. 1 § i penningtvättslagen.

Kontroll av identiteten

I penningtvättslagen definieras inte vilka metoder eller handlingar som kan användas för att kontrollera kundens identitet. Olika metoder och kombinationer av olika metoder kan användas vid personlig kontroll av identiteten. Målet i situationen är att förvissa sig om att kunden är samma person som personen i den handling som kunden uppvisar som identitetsbevis. Olika situationer kan kräva olika metoder eller en kombination av flera metoder.

Kontroll av kundens identitet kan utföras av en i penningtvättslagen avsedd rapporteringsskyldig eller eventuellt en tredje part som fått kundkontroll i uppgift. Vid säkerställande av kundens identitet är det viktigt att den som utför kontroll av identiteten behärskar åtgärderna för fastställande av handlingens äkthet, granskning av uppgifterna samt jämförelse av kunden med den uppvisade identitetshandlingen. Detta förutsätter att de som utför kontroller av identiteten får utbildning och att det finns tydliga processer som den som utför kontrollen kan följa för att förvissa sig om kundens identitet. Dessutom ska dessa personer veta i förväg vilka handlingar som organisationen har godkänt för kontroll av identiteten samt vilka äkthets- och säkerhetsdetaljer som är förknippade med dessa handlingar.

Identitetskontrollsituation

Vid kontroll av identiteten ska man lägga ner så mycket tid för kontrollen som behövs, även om det gäller en brådskande kundbetjäningssituation. Den som ansvarar för att kontroll av kundens identitet ska kontrollera kundens identitet i den mån att hen med säkerhet kan konstatera att kunden är samma person som personen i den uppvisade handlingen. Om identiteten på något sätt är oklar får man inte etablera kundförhållande, genomföra transaktioner eller upprätthålla affärsförhållanden. Vid behov ska man lämna en rapport om tvivelaktiga transaktioner i anslutning till fallet till centralen för utredning av penningtvätt.

Det finns eventuellt sektorspecifika särskilda bestämmelser om etablering av kundförhållanden eller annan kundvärvning som ska iakttas till behövliga delar. Dessutom kan det finnas sektorspecifika skillnader mellan vilka handlingar som godkänns för kontroll av identiteten. Endast gällande och av en myndighet beviljade handlingar bör användas för kontroll av identiteten. Denna framställning tar inte ställning till vilka handlingar som kan godkännas eller inte godkänns för kontroll av kundens identitet. I bilagan (Hustavla - Identifiering av kunden och kontroll av kundens identitet) till detta dokument läggs fram olika åtgärder som den rapporteringskyldiga eller en annan aktör som utför identitetskontrollåtgärder kan använda sig av för att säkerställa en handlingens äkthet och kundens identitet i en identifieringssituation där kunden är fysiskt närvarande. Vid behov ska tillförlitliga och oberoende källor användas vid granskning av en identitetshandling för att säkerställa handlingens äkthet och kundens identitet.

Behandling av identitetshandlingar vid kontroll av identiteten

Redan i kundkontrollsituationen ska identitetshandlingar behandlas konfidentiellt. I kundkontrollsituationen ska man säkerställa att personuppgifterna inte sprids till obehöriga aktörer. Om man till exempel kontrollerar uppgifter i handlingen högt från kunden, såsom när man ber kunden upprepa sin personbeteckning eller uppgifter om den myndighet som beviljat identitetsbeviset, ska man beakta uppgifternas känslighet. Detta betyder alltså att man ska säkerställa att personuppgifterna inte sprids till exempelvis utomstående som befinner sig i samma utrymme.

Användning, dokumentation och bevarande av kundens uppgifter

Information om vilken handling/vilka handlingar som använts för att kontrollera kundens identitet ska dokumenteras och bevaras. Bevarande av de uppgifter som använts för kundkontroll ska organiseras på ett tillförlitligt sätt. Vid behov kan handlingarna kopieras. I 3 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen definieras de kundkontrolluppgifter som ska bevaras. Vidare ska man beakta att när det gäller en person utan finländsk personbeteckning ska förutom de uppgifter som nämns i ovannämnda lagrum även uppgifter om kundens nationalitet och resehandling bevaras. Vid bevarande av uppgifterna ska man iakttä skyldigheterna i fråga om bevaringstid enligt penningtvättslagen.

Uppgifter om kunden ska inhämtas endast i den omfattning som krävs för att fullgöra skyldigheterna enligt penningtvättslagen. Dessutom ska man beakta att dessa uppgifter endast får användas för att fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i penningtvättslagen. Vid inhämtning, bevarande och eliminering av uppgifter ska man iakttä dataskyddsprinciperna enligt dataskyddslagstiftningen.

Vägran att utföra transaktioner och anmälan om tvivelaktiga transaktioner

Om kundens identitet inte kan kontrolleras får ett kundförhållande inte etableras, och en transaktion får inte slutföras. Man får inte heller upprätthålla ett affärsförhållande med kunden.

Om kundkontroll inte kan utföras kan det vara nödvändigt att lämna en anmälan om tvivelaktiga transaktioner till centralen för utredning av penningtvätt. Ett sådant fall är till exempel en situation där det finns anledning att misstänka att den identitetshandling som kunden uppvisat inte är äkta.

Diskrimineringslagstiftning

Vid kontroll av identiteten ska även diskrimineringslagen (1325/2014) iakttas. Behandling av kunder får inte baseras på förbjudna diskrimineringsgrunder om det inte finns en lagenlig och godtagbar tillåtande grund för särbehandling av kunder. En händelse där man ska utföra identifiering av en kund och kontroll av identiteten

enligt penningtvättslagen kan vara en sådan situation.

Detta dokument har upprättats den 16 augusti 2021 av den undergrupp för tillsynsmyndigheter enligt penningtvättslagen som har inrättats av den nationella myndighetssamarbetsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Ytterligare information om innehållet i dokumentet lämnas av Polisstyrelsen. Om du har andra frågor, vänligen vänd dig till din egen tillsynsmyndighet enligt penningtvättslagen.